ជានាំអង្ករទៅលក់ឱ្យពួកយៀកកុងយកប្រាក់ដុល្លាផ្ទាល់ខ្លួន ធ្វើឱ្យរជ្ជខាតរូបិយប័ណ្ណជាតិអស់ជាច្រើន នាំឱ្យទាញតម្លៃប្រាក់រៀលធ្លាក់ចុះជាលំដាប់រៀងរាល់ឆ្នាំរហូតដល់ទៅនាយកធនាគារជាតិហាមឃាត់មិនស្តាប់ ក៏សូមលាលែងដកខ្លួនថយមិនហ៊ានទៅទទួលខុសត្រូវតទៅទៀត ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះថែមទាំងលួចលាក់ដឹកនាំគ្រឿងយុទ្ធសម្ភារៈនិងសម្ភារៈពេទ្យព្រមទាំងឱសថទៅឱ្យយៀកកុងនោះថែមទៀត ធ្វើឱ្យ កករ ល្អក់ដល់លំនឹងអព្យាក្រឹតភាពរបស់ជាតិគួរឱ្យស្តាយ ។ល។

ខ្ញុំសូមងាកមកដំណាលអំពីរឿង *ខ្មែរឥស្សរៈ* ក្នុងគ្រានោះ ។ ការបង្កើត ខ្មែរឥស្សរៈ នេះដើម្បីឱ្យជាតិមានឯករាជ្យនិងអធិបតីជាតិ ពេញបរិបូរណ៍ ព្រោះថាឯករាជ្យក្នុងគ្រានោះវានៅក្នុងសហភាពបារាំងនៅឡើយ ។ បានជាជនជាតិយើងខ្លះគេមិនពេញចិត្តនិងឯករាជ្យបែបនេះគេក៏បង្កើតជាខ្មែរឥស្សរៈនេះឡើងមានឈ្មោះ ខ្លះៗ ដូចតទៅ ៖

លោក ស៊ីង-ង៉ុកថាន់,
លោក អៀ-ស៊ីចូវ,
លោក ដាបឈូនម្កុលពេជ្រ,
លោក ប៊ុន-ចាន់ម៉ុល,
លោក អាចារ្យមុី-ប៊ុន,
លោក ហ៊ុលវង្សអនុភាព,
លោក អាចារ្យយី,
ទ្រង់ ច័ន្ទរង្សី,
លោកសង្ឃមួយឆឹង,
លោក ព្រាប-អ៊ិន,
លោក សៅ-ង៉ុយ ។ល។
មានឈ្មោះ ច្រើនទៀតខ្ញុំចាំមិនអស់ ។

ពួកនេះគេបានបែងចែកគ្នា ធ្វើការទៅតាមខេត្តខ្លះ ដូចជា ៖

នៅខេត្តបាត់ដំបង មានក្រុមមួយ
នៅខេត្តសៀមរាប មានក្រុមមួយ
នៅខេត្តតាកែវ,កំពង់ស្ពឺ,ស្វាយរៀង,ព្រៃវែង,កំពង់ចាម មានមេបញ្ជាការគេនៅលើភ្នំដងរែកគឺលោក ស៊ឹង-ង៉ុក-ថាន់ ជាមេបញ្ជាការ ។

នៅពេលនោះពួកយួនក៏ស្រាប់តែបង្កើតពួក *យៀកមិញ* មកចូលលាយឡំជាមួយនិងខ្មែរឥស្សរៈនៅក្នុងខេត្ត ព្រៃវែងផងដែរ ។

កាលណោះពួកឥស្សរៈធ្វើការកៀបសង្កត់មកលើរាជរដ្ឋាភិបាលយ៉ាងខ្លាំង រហូតដល់ថ្នាក់បើកការចចារសម្រុះសម្រួលគ្នានៅ ក្រុងប៉ារីស ក៏បានស្ងប់មួយរយៈ ។ ចំណែកពួកយៀកកុងគេកវ៉ាសុំយកខេត្តខ្លះដែលជាប់និងប្រទេសយួនឱ្យពួកខ្មែរឥស្សរៈយៀកកុង ។ ខ្មែរមិនយល់ព្រម ពួកយៀកកុងក៏ដកថយទៅស្រុកយួនអស់ទៅ ។ លុះតមកខ្មែរឥស្សរៈភាគខ្លះមិនពេញចិត្តនិងរាជរដ្ឋាភិបាលគេនៅតែធ្វើសេចក្តីរំខាននិងរាជរដ្ឋាភិបាលពុំព្រមចុះចូល ។ លោក *អ៊ិន-តាំ* ចៅហ្វាយខេត្ត តាកែវបានចូលទៅនិយាយនិងខ្មែរឥស្សរៈនៅ ខេត្តតាកែវ ថា ៖

លោក *អ៊ិន-តាំ*

-សូមឱ្យចូលទៅជជែកចង្អុលហេតុផលប្រាប់គ្នាដើម្បីរកផ្លូវដោះស្រាយ ។ ពេលនោះលោក អ៊ិន-តាំ បានធានាលើជីវិតលោក *ព្រាប-អ៊ិន* ឱ្យមកនិយាយក្នុងសមាជវាលមេរុ ។

-នៅពេលដែលលោក ព្រាប-អ៊ិន កំពុងតែនិយាយនៅលើវេទិកាសមាជជាតិ,ស្រាប់តែមានអ្នកខ្លះចាប់អង្រួនកណ្ដឹង អ្នកខ្លះវាយតៅតក្តួងក្ដាំង,អ្នកខ្លះស្រែកឡូឡាមិនឱ្យលោកព្រាប-អ៊ិន និយាយកើត ។

លុះដល់ពេលយប់គេនាំយកលោក ព្រាប-អ៊ីន ទៅបាញ់សម្លាប់ចោលនៅព្រៃត្រពាំងក្រឡឹងក្នុងខេត្ត កំពង់ស្ពឺ ។ សម្ដេចសីហនុមានទាំងបញ្ជាឱ្យគេថតកុនហើយយកទៅបញ្ចាំងនៅក្នុងគ្រប់រោងកុន មុនពេលលេងរឿងនិមួយៗ ។

រាជរដ្ឋាភិបាលធ្វើយ៉ាងនេះខុសធ្ងន់ណាស់ ដោយមិនបានកាន់យកនូវពាក្យសច្ចៈ ហើយបែរជាទៅបោកប្រាសគេ យកមកសម្លាប់ដោយខ្វះការពិចារណា ។ ធ្វើយ៉ាងនេះមិនខុសអ្វីពីពួកប៉ុល-ពត ឡើយក្នុងគ្រានោះ ។

ការប្រហារពួក « ខ្មែរសេរីក្បត់ជាតិ» ?

អំពីរឿងលោក *ដាប-ឈួនម្លូលពេជ្រ* នៅភូមិ *តាដាក* ក្នុងខេត្ត សៀមរាប ។ ភូមិនេះនៅចម្ងាយពីក្រុងប្រមាណជា ១០គីឡូម៉ែត្រ ។ កាលណោះមានលោក *សាន-យុន* ធ្វើជាចៅហ្វាយខេត្តសៀមរាប ។ លោកបានចូលទៅនិយាយទាក់ទងបញ្ចុះបញ្ចូលយកលោក ដាប-ឈួន លុះត្រាតែបានសម្រេចនាំចូលមកសម្ដែងសេចក្ដីស្វាមីភក្ដិ៍ចំពោះព្រះភ័ក្ត្រព្រះករុណា ។ លោក ដាប-ឈួន មានកូនទាហានចំនួន៥០០នាក់ ។

រាជរដ្ឋាភិបាលបានបញ្ចូលរូបលោកទៅក្នុងគណរដ្ឋមន្ត្រីមានឋានៈជា រដ្ឋលេខាធិការការពារលើផ្ទៃប្រទេស មានទីស្នាក់ការ នៅខាងកើត *ស្ពានមុនីវង្ស* ហៅ *ជ្រោយការអោក* ។

លោកដាបឈួន មិនសូវយល់របៀបគ្រប់គ្រង ខាងផ្លូវរដ្ឋបាល ក៏បាន អញ្ជើញ លោក *គង់-ហេង* ឱ្យធ្វើភូឈួយដើម្បីជួយចាត់ចែងការក្នុងរឿង សន្តិសុខលើផ្ទៃប្រទេស ។ល។

លោក ដាប-ឈួនចូលមករួមក្នុងសង្គមរាជរដ្ឋាភិបាលបានចំនួនតែពីរឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ក៏កើតមានការរកាំរកូសជាមួយនិងរាជរដ្ឋាភិបាលមិនដឹងពីរឿងអ្វីឬមួយដោយការណែនាំអំពីសំណាក់មហាអំណាចណាមួយផងក៏មិនដឹង ។ ស្រាប់តែមានថ្ងៃមួយលោកប្រមូលពួកកងទ័ពលោកទៅនៅព្រៃវិញមាននៅសល់ទាហានប្រមាណជា១០ភាគរយមិនព្រមទៅជាមួយលោកទេ ។ លុះដល់លោក លន់-នល់ យល់ឃើញនូវអកប្បកិរិយាលោក ដាប-ឈួនធ្វើ យ៉ាងនេះក៏កើតមានការសង្ស័យក្រែងមានហេតុអ្វីមួយកើតឡើង ក៏ចាត់ការតាមទៅបង្ក្រាបដោយប្រើឧបាយកលមិនឱ្យលោក ដាប-ឈួន ដឹងខ្លួនមុន ។ លោក លន់-នល់ ប្រមូល

នាំយកទាហានលោក ដាប-ឈួន ដែលសល់ទាំងប៉ុន្មាន ចូលទៅវាយបង្ក្រាបបាញ់ សម្លាប់លោក ដាប-ឈួន ក្នុងព្រៃស្បែរ បន្ទាយភូមិបាដាកនោះស្លាប់ទៅ ហើយប្រមូលយកបានដុំមាសសុទ្ធចំនួន២០០ដុំ ដាក់ក្នុងហិបចំនួន២០ ។ ក្នុងមួយដុំមានទម្ងន់ ១គីឡូក្រាម ។ មាសទាំងនេះ.លោក *ដួង-សំអាន* ភូឈួយលោក ស៊ីនសាន បានហៅខ្ញុំទៅពិនិត្យ ។ ដូច្នេះខ្ញុំបានឃើញនិងភ្នែកផ្ទាល់ ។ បើតាមការសន្និដ្ឋានចេញអំពីមជ្ឈដ្ឋានខ្លះគេយល់ថា មាសនេះប្រហែលជាមាសរបស់មហាអំណាចណាមួយគេឱ្យមកលោក ដាប-ឈួន ធ្វើសោហ៊ុយក្នុងការធ្វើរដ្ឋប្រហារនៃរបប សម្ដេចសីហនុ នេះចេញព្រោះគេមិនពេញចិត្តនិងសម្ដេច ដែលទៅបម្រើ យួន-ចិន នេះ ដែលជាគូប្រឆាំងនិងគេក្នុងគ្រានោះ ។ល។

លោក លន់-នល់ ក្រោយពីបានបង្ក្រាបលោក ដាប-ឈួន មានជោគជ័យមក អំណាចឥទ្ធិឫទ្ធិ៍របស់លោកក៏ឡើងមួយកំរិតទៀត ។ លោក លន់-នល់ ជាអតីតសមាជិក ក្នុងគណកម្មការនាយកនៃ *បក្សខេមរៈប៉ុណ្ណការ* ដែលមានរូបនាងកង្ហីងជាសញ្ញាមាន *សម្ដេចក្រុមព្រះមុនីរ៉េត* និង *ទ្រង់សិរិមតៈ* ជាអ្នកដឹកនាំ ។

នៅចុងក្រោយនេះសម្ដេច សីហនុ ទ្រង់យល់ឃើញនូវស្ថានការណ៍ក្នុងប្រទេស កាន់តែអុនដាបទៅៗទាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុដែលបានធ្វើដំណើរនយោបាយក្រៅប្រទេសចូលលាយឡំជាមួយនិងរបបកុម្មុយនិសនេះនៅតែដោះស្រាយខាងវិបត្តិន៍សេដ្ឋកិច្ចពុំរួច ព្រះអង្គប្រុងផ្លាស់ប្ដូរនយោបាយថ្មី ទំនង

ប្រហែលបំរុងទៅទាក់ទងនិងមហាអំណាចខាងលិចវិញ ដោយការស្មានរបស់លោក *រៀម-សុផុន* អ្នកបំរើព្រះអង្គផ្ទាល់មកដំណាលប្រាប់អ្នកនិពន្ធខ្ញុំក្នុងពេលដែលលោកបញ្ជាទិញគ្រឿងរចនាខ្មែរអំពីខ្ញុំដែលធ្វើអំពីប្រាក់ និងលោហធាតុផ្សេងៗនេះចែកជាបួនប្រទេសចាត់ដាក់ជា៦ហិប ។ លោក *រៀម-សុផុន* បានឱ្យគំរូអក្សរដាក់លើគ្របហិបទាំង៦នោះគឺទៅប្រទេសបារាំង ១ហិប,ទៅប្រទេសឆេកូស្លូវ៉ាគី១ហិប,ទៅប្រទេសរុស្ស៊ី២ហិប,ទៅចិនកុម្មុយនិស្ត២ហិប ។ល។

តាមដោយសេចក្ដីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្ញុំគឺថាព្រះអង្គមុននឹងដកខ្លួនចេញអំពីរបបកុម្មុយនិស្ត,ត្រូវព្រះអង្គយាងទៅពន្យល់អំពីផ្លូវនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុនៃប្រទេសព្រះអង្គឱ្យគេបានយល់ជាមុនសិន ទើបសម្រេចធ្វើអ្វីជាខាងក្រោយមុននឹងចាប់ទាក់ទងជាមួយនិងលោកខាងលិច ឬ មហាអំណាចណាមួយនោះ ។ កាលព្រះអង្គបំរុងយាងទៅកាន់ប្រទេសទាំងបួននោះទ្រង់មានព្រះបន្ទូលថាព្រះអង្គទ្រង់យាងទៅព្យាបាលព្រះរោគធ្លាប់មានប្រចាំកាយព្រះអង្គដែលធ្លាប់យាងទៅព្យាបាលនៅប្រទេសបារាំងជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។ល។

កាលព្រះអង្គ យាងទៅកាន់ប្រទេសបារាំង ក្នុងជំនាន់នោះមានយកមន្ត្រីចាស់ទុំជាច្រើនតាមហែព្រះអង្គទៅ.មានសម្ដេច *ប៉ែន-នុត* ដែលជាទីប្រឹក្សាផ្ទាល់ព្រះអង្គ. លោក*ច័ន្ទ-ណាក*, លោក*ឡេង-ង៉ែត* ជាដើម ។ល។

កាលព្រះអង្គយាងទៅកាន់ស្រុកបារាំងក្នុងគ្រានោះជាផ្លូវបើកឱកាសឱ្យលោក *លន់-នល់* ត្រូវរៀវជាមួយរដ្ឋសភាសង្គម-

រាស្ត្រនិយមដើម្បីដកព្រះអង្គឱ្យថយចេញ អំពីឆាកនយោបាយ ហើយថ្វាយព្រះអង្គឱ្យគង់នៅក្នុងរាជដដែល ។ កាលណោះគេចាត់ទ្រង់ *កន្តុល* និងលោក *ប៉ែម-សំបូរ* ឱ្យទៅយាងព្រះអង្គត្រឡប់មកកាន់ប្រទេស ខ្មែរវិញ តែព្រះអង្គសំរេចព្រះទ័យដាច់ខាតមិនព្រមចូលមកកាន់ប្រទេសខ្មែរវិញឡើយ ហើយព្រះអង្គធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសទាំងប៉ុន្មានដែលបានកំណត់ទុករួចហើយនោះទៅ ។ល។

ឯចំណែករដ្ឋសភានិងឧត្តមសេនីយ៍ លន់-នល់ ក៏បានសម្រេចចិត្តអនុម័តទម្លាក់សម្តេចចេញពីឆាកនយោបាយទៅ ។ ក្នុងគ្រានោះលោក *ចេង-ហេង* ធ្វើប្រធានរដ្ឋសភាក៏ត្រូវឡើងឋានៈជា *ប្រមុខរដ្ឋបណ្តោះអាសន្ន* រង់ចាំការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំង *ប្រធានាធិបតី* ថ្មី ។ អស់រយៈពេលជាងមួយឆ្នាំ ទើប

លោក លន់នល់

មានការជ្រើសរើសប្រធានាធិបតីថ្មី ហើយលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត ត្រូវបានទៅលោក លន់-នល់ ធ្វើជាប្រធានាធិបតីជា

ស្ថាពរ ។ ក្នុងពេលនោះលោកលន់-នល់ បានឡើងកាន់អំណាចជាប្រធានាធិបតីពេញច្បាប់ហើយមានឯកអគ្គរដ្ឋទូតចិនកុម្មុនិស្តប្រចាំក្រុងភ្នំពេញបានមកនិយាយនិងលោក លន់-នល់ សូមឱ្យទុកទីកន្លែងយួនដែលមកតាំងនៅក្នុងដីខ្មែរទាំងប៉ុន្មាន ដូចរោងពេទ្យនិងកន្លែងរោងជាងជួសជុលខាងទាហាន ទាំងអស់ សូមទុកនៅបណ្តោះអាសន្នសិន ។ ពេលនោះលោក លន់-នល់ មិនយល់ព្រម ចិនក៏បិទស្ថានទូតខ្លួនឈប់ទាក់ទងនិងខ្មែររហូតមក ។ល។

ទ្រង់ ស៊ីសុវត្ថិសិរិមតៈ

លោក លន់-នល់ ក៏ដាក់ទ្រង់ *ស៊ីសុវត្ថិសិរិមតៈ* ធ្វើជានាយករដ្ឋមន្ត្រី ។ ទ្រង់ សិរិមតៈ ធ្វើមិនបានយូរប៉ុន្មានក៏ត្រូវលោក លន់-នល់ បញ្ឈប់ចេញដំណែងគ្មានឱ្យធ្វើអ្វីទាំងអស់។

តមក គេតាំងលោក *សឺង-ង៉ុកថាន់* ឱ្យធ្វើនាយករដ្ឋមន្ត្រីតទៅទៀត ។ លោក សឺង-ង៉ុកថាន់ ធ្វើ ការមិនបានយូរប៉ុន្មានស្រាប់តែមានគេលួចធ្វើវិទ្ធង្សនាដាក់គ្រាប់បែកមីន.ធ្វើឱ្យផ្ទុះស្លាក់ក្បួនរថយន្តលោកធ្វើដំណើរទៅធ្វើការត្រង់វាលមេរុំ

ក្បែរកំផែងរាំងធ្វើឱ្យស្លាប់ទាហានម្នាក់និងរបួសខ្លះ ។

លោក ស៊ឺង-ង៉ុកថាន់ ត្រូវផ្លាស់ចេញពីមុខដំណែង ត ទៅទៀត ។ល។

កិច្ចការលោក លន់-នល់ ទាំងអស់ តាមការឱ្យបខៀវ ចេញអំពីមជ្ឈដ្ឋានខ្លះ ហាក់បីដូចជានៅក្រោមការចាត់ចែង របស់លោក *លន់-ណុន* ជាប្អូនទៅវិញ ។ គេពុំឃើញមាន ការរីកចំរើនអ្វីឡើយ។ ល។

អំពីសម្តេច សីហនុ ក្រោយដែលលោក លន់-នល់ បាន ទំលាក់ចេញពីប្រមុខរដ្ឋ. ព្រះអង្គគង់ពុំសុខក៏ចូលធ្វើរណសិរ្ស រួបរួមជាតិឥណ្ឌូចិនជាមួយពួកយួនហាណូយ ។ ពេលនោះកើត មានខ្មែរក្រហមនិងពួកយៀកមិញរុកគួនពាសពេញ ។ ប្រទេស ខ្មែរលែងទៅជា «កោះសន្តិភាព » ហើយ តែក្លាយទៅជាកោះ «អសន្តិភាព » ទៅវិញ ។

ពួកហាណូយបាន «សម្តេចឳ»ស្ម័គ្រចូលក្នុងក្រុមខ្លួនហើយ គេយល់បានថា ព្រះអង្គនៅមានប្រជាប្រិយ៍ពីសំណាក់អ្នកស្រែ ចំការនៅឡើយ ព្រោះព្រះអង្គធ្លាប់បោះបាចក្រណាត់សំពត់ «សង្គមរាស្ត្រនិយម» ឱ្យគេ,និងយកកុនដើរក្លូដោយព្រះអង្គផ្ទាល់ និងអ្នកកំប្លែងផ្សេងៗទៅប្រទានឱ្យរាស្ត្រសប្បាយម្តងៗ ។ល។

យួនយល់នូវចំណុចខ្សោយរបស់ខ្មែរបែបនេះ គេក៏យក ព្រះនាមព្រះអង្គមកធ្វើនុយបិទផ្លែសន្ទូចរួចគេស្ទូចយកជ័យជំនះ លើ កងទ័ព លន់-នល់ យ៉ាងស្រួល ។

គេប្រើពាក្យឃោសនាថា ៖ «ពួកយើងរៃដេញកំចាត់ពួក អា លន់-នល់ ចេញ,យកស្រុកថ្វាយសម្តេចឳវិញដែលស្រប

និងអំពើឃោរឃៅរបស់កងទាហាន លន់-នល់ ចូលទៅក្នុង ភូមិមួយៗ មិនបានធ្វើឱ្យអ្នកស្រុកត្រេកអររីករាយ ត្រឡប់ទៅ ជាភ័យខ្លាចចូលទៅ រករាន ចោទប្រកាន់ គ្នាថា ជា «បក្សពួក ខ្មែរក្រហម » មានកន្លែងខ្លះម្ចាស់ផ្ទះមិននៅ គេចូលទៅរុះរើយក ទីលំនៅគ្នា ដាក់ឡានដឹកយកមកលក់ឬសង់យកជាប្រយោជន៍ ផ្ទាល់ខ្លួនក៏មាន ។ ខ្លះក៏ទៅកាប់យកដើមឫស្សីឈើព្រៃ នៅ ក្នុងភូមិគ្នា មានស្វាយក្រូចខ្នុរជាដើមដាក់ឡានទាហានដឹកយក មកលក់នៅភ្នំពេញក៏មាន ធ្វើឱ្យអ្នកស្រុកសម្តែងការឈឺចាប់ ហួសប្រមាណ ។ល។

ផ្ទុយគ្នានិងពួក *ទាហានខ្មែរក្រហម* និង ពួក *យៀកកុង* គេឃាត្រាទ័ព «លប់ដានស្នាមជើង »កងទាហាន លន់-នល់បាន យ៉ាងប្រសើរបំផុត ។

មុននឹងគេចូលទៅ គេសំពះសួរម្ចាស់ផ្ទះមានលោកយាយ លោកតា.មីង.ពូ ជាដើម ។ល។ សូមឱ្យគ្នាដាំបាយចំអិនម្ហូប អាហារហើយរែកទឹកដាក់ពាង ។ លុះដល់ចេញដំណើរតទៅ មុខទៀត គេលុតជង្គង់ សំពះលាថែមទាំងបោសសំអាតទីកន្លែង រួចហើយទើបសំពះលាចេញទៅ ។

ឯល្បិច « *ខ្មែរក្រហមពួកយៀកកុង* » នៅភូមិជួរខាងកើត ទន្លេមេកុង មានភូមិ,សង្កាត់ ខ្លះ ដូចជាភូមិ អ្នកលង់ទ្រា,ពាមស្តី, ព្រែកជ្រៃ ជាដើម ភូមិទាំងនេះមានពួកយៀកកុងនិងខ្មែរក្រហម គេដកជាលផ្លាស់ផ្លូវ មេភូមិបានតាមចិត្ត ។

ល្បិចគេសម្រាប់ខ្មែរគឺថា ៖

បើគេចូលទៅយកភូមិស្រុកណាបានហើយគេសួរអ្នក

ស្រុកនៅភូមិនោះ គេរកមុខអ្នកណាដែលចេះពូកែនិយាយធ្វើឱ្យអ្នកស្រុកជឿស្តាប់ ។ អ្នកស្រុកខ្មែរជាមនុស្សស្លូតត្រង់ ក៏ឆ្លើយប្រាប់គេទៅតាមចំណាំខ្លួនដែលធ្លាប់ដឹងធ្លាប់ស្តាប់ថា មានអ្នកនេះឬអ្នកនោះ ។ គេក៏ចូលទៅសរសើរបញ្ចោរអ្នកនោះលើកទឹកចិត្ត ហើយសូមអញ្ជើញឱ្យទៅជួយពន្យល់អ្នកភូមិផង ព្រោះអ្នកខាងណោះពុំសូវចេះនិយាយឱ្យរាស្ត្រស្តាប់យល់ទេ ។ អ្នកនោះឯងក៏អញ្ជើញទៅតាមពាក្យគេបញ្ជើចបញ្ចើ ។

សត្រូវយកមនុស្សណាដែលកាចសាហាវ,ជាអ្នកលេងដៃឆើត ធ្វើឱ្យអ្នកស្រុកខ្លាចរអាគ្រប់ៗគ្នា មកត្រួតត្រា ប្រព្រឹត្តអំពើព្រៃផ្សៃមកលើស្ត្រី,ក្មេងជំទង់ ។ គេញុះញង់មេដឹកនាំចាស់ឱ្យប្រុងប្រយ័ត្នមេថ្មី, ខ្លាចអ្នកនោះដណ្តើមកន្លែង ។ ម៉្លោះហើយមេចាស់និងមេថ្មីក៏គិតតែពីកាប់សម្លាប់គ្នាទៅតាមរបៀប «សត្រូវក្តិចសង្វារប្រជល់គ្នា» ដោយមិនដឹងខ្លួនទៅ ។

អ្នកមិនបានគិតឱ្យដិតដល់ ទាំងខ្មែរ,ទាំងបរទេសជិតឆ្ងាយក៏មើលទៅឃើញតែ ខ្មែរ ឈ្លោះកាប់សម្លាប់ ខ្មែរគ្នាឯង ។

តាមការកត់សំគាល់របស់អ្នកស្រុកជាហូរហែមក, ខ្មែរក្រហមដែលនៅក្រោមបញ្ជាពួកយៀកកុង គ្មានគំនិតគិតគូឬធ្វើអ្វីបានតាមចិត្តទេ ។ គំនិតទាំងអស់ចេញពីយៀកកុង រីឯពួកខ្មែរក្រហមទាំងនោះ ធ្វើបានតែចាំសម្លុតរៃអង្គាសលុយ,អង្ករ ពីអ្នកស្រុករបស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ ។

ពួកខ្មែរក្រហមនិងពួកយៀកកុង, វាច្បាំងនិងទាហាន លន់នល់ នៅពេលនោះមិនសូវពិបាកប៉ុន្មានទេ ។ ព្រោះពួកវាមានការគាំទ្រពីអ្នកស្រុកដែលជាលទ្ធផលនៃសង្គ្រាម

ចិត្តសាស្ត្ររបស់ពួកយៀកកុង ។

ការដែលទាហាន លន់នល់ ចាញ់ដៃនៅពេលនោះ មានហេតុបួនយ៉ាង ៖

១. យៀងកុង យកព្រះនាមសម្តេចសីហនុ មកធ្វើជានុយ ស្ទូចយកទាហាន លន់នល់ ។ គេប្រកាសថា គេមកជួយរំដោះ យកស្រុកថ្វាយសម្តេចឪ វិញ ។ នៅពេលនោះមានទាហានខ្លះយកអាវុធរត់ទៅចុះចូលខាងគេអស់ជាច្រើនដែរ ។

២.មកពីកងទាហាន លន់នល់ ខ្វះវិន័យ ។ ពេលចូលទៅក្នុងភូមិនិមួយៗ មានទាហានខ្លះគិតតែពីធ្វើបាប រាស្ត្ររបស់សាសន៍ឯង ធ្វើឱ្យអ្នកស្រុកខូចទឹកចិត្តដោយសារអំពើមិនគប្បីនេះ ។

៣.មកពីនាយទៅហ្វាយមិនបាននៅជាមួយនិងកូនទាហាន បណ្តោយឱ្យទ័ពភ័យច្រូលច្របល់ គិតតែពីដកថយនៅពេលណាដែលឮថាមានខ្មាំងនៅខាងណេះឬខាងណោះ ។

៤.ឮថាគ្មានបើកប្រាក់ខែឱ្យកូនទាហានថែមទៀតផង ។ ដូច្នេះតើមានទឹកចិត្តឯណានិងច្បាំង ហើយតើគេច្បាំងដើម្បីធ្វើអី ?

គឺមកពីហេតុទាំងបួននេះហើយ ដែលបានបើកផ្លូវឱ្យយួនយៀកកុងដើរចូលមកដល់ឃុំអារីយ៍ក្សត្រខាងកើតទន្លេចតុម្មុខទល់មុខក្រុងភ្នំពេញ ហើយឆ្លងទន្លេ មកដាក់មីនបំបាក់ស្ពាន «*ជ្រោយចង្វារ*» ទាំងកណ្តាលថ្ងៃត្រង់ បានយ៉ាងស្រួល ។

វាដាក់មីនបំបាក់ ស្ពានជ្រោយចង្វារ នេះចំនួនពីរលើក:

-លើកទីមួយ, នៅពេលម៉ោង១ថ្ងៃរសៀល,វាយករថយន្ត

កាម៉្យោណែត (camionnette) បង្កប់គ្រាប់បែកនៅក្នុងធុងកោងកាង ។ រថយន្តនោះបើកឡើងហើយទៅឈប់នៅចំពាក់កណ្ដាលស្ពាន ។ ពីរបីនាទីក្រោយមក, គ្រាប់បែកក៏ផ្ទុះឡើងធ្វើឱ្យស្ពានរបេះមួយចំហៀង ធ្វើឱ្យឡានបើកបរលែងកើត តែមនុស្សម្នាអាចដើរចុះឡើងបាន ។

លើកទី២, វាដាក់នៅចំពេលយប់ភ្ជុំបិណ្ឌ ដោយយកគ្រាប់បែកទៅចងក្រោមស្ពាន ។ ស្ពានក៏ដាច់ជាពីរកំណាត់នៅពេលនោះទៅ ។ មុនវាបំបាក់ស្ពាន, ពួកយៀកកុង បានចូលទៅយករទេះគង់ក្នុងបន្ទាយ *ភូមិឫស្សីកែវ* ត្រង់គល់ស្ពាននោះ។ វាលួចបានរទេះគង់ពីរ ហើយវាបញ្ចេះបើកបរទៅទិសខាងជើង ។ កងទាហាន លន់នល់ ដេញតាម តែយកមកវិញមិនបាន តែបានធ្វើឱ្យគ្នាវាស្លាប់នៅលើរទេះគង់ចំនួនបីនាក់។

ឯចំណែកខាងស្ពានដែលបាក់នោះ, គេបាញ់ស្លាប់៨នាក់។ បូករួមក្នុងយប់នោះ, ទាហាន លន់នល់ បានបាញ់ពួកយៀក-កុងនិងខ្មែរក្រហមស្លាប់អស់ចំនួន ១១នាក់ គឺ ខ្មែរក្រហម ៤នាក់,និងយៀកកុង ៧នាក់ ។ គេបានយកខ្មោចទាំងនោះមកដាក់តម្រៀបត្រង់គល់ស្ពានខាងកើត ឱ្យអ្នកស្រុកមើល ។

ចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក, អ្នកនិពន្ធខ្ញុំពុំបាននៅស្រុកខ្មែរទៀតទេ ដោយជាប់បំពេញបេសកកម្មសំរាប់ក្រុមហ៊ុនសុខានៅប្រទេសថៃ ហើយក៏ធ្វើដំណើរមកកាន់ប្រទេសបារាំងជាបន្តមករហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ (ឆ្នាំ១៩៩៥)។ តាំងពីពេលនោះមក, ខ្ញុំលែងបានឃើញអ្វីទៀតហើយ ។

លុះពេលខ្ញុំនៅ ប្រទេសថៃ បានរយៈពេលប្រហែលមួយ

ខែ, ខ្ញុំស្រស់តែបានទទួលដំណឹងថា ស្រុកខ្មែរធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃខ្មាំងទៅហើយ ។ កន្លះខែក្រោយពីខ្មាំងដណ្ដើមស្រុកខ្មែរបានមក,ខ្ញុំបានចេញពីទីក្រុងបាងកកទៅជួបខ្មែរភៀសខ្លួននៅតាមជំរុំស្រុកអារញ្ញជាយដែនខ្មែរ-ថៃ ។ អ្នកភៀសខ្លួនទាំងនោះបានប្រាប់ខ្ញុំថា : ពួកខ្មែរក្រហមខ្មែរ និងខ្មែរក្រហមយៀកកុងកំពុងតែឈ្លោះគ្នាពីរឿងដេញប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ។

ខ្មែរក្រហមពួក ហ៊ូយន់, ហ៊ូនឹម, ទ្រង់ភូរិស្សរា, ជ័យជុំ, អេងសុទ្ធ, ជីគីមអាន, សៀងប៉ោសែ, អ៊ុនអ៊ិម ពួកទាំងនេះសុទ្ធសឹងតែមានវិជ្ជាថ្នាក់ខ្ពស់ៗទាំងអស់ ។ គេប្រឆាំងនិងខ្មែរយៀកកុងមិនព្រមឱ្យរាស្ត្រថយចេញពីក្រុងឬទីប្រជុំជនយ៉ាងដាច់ខាត ។ ពួកខ្មែរក្រហម-យៀកកុង ខឹងនិងអ្នកចេះដឹងប្រឆាំងវា, វាដេញតាមបាញ់សម្លាប់ចោលទាំងអស់, ទាំងប្រពន្ធទាំងកូនគ្មានសល់មួយទេ ។

ឯពួកប៉ុលពត, អៀងសារី ពួកនេះពីដើមវាជាពួកយៀកកុងជាមួយគ្នា ។ លុះយកភ្នំពេញបានសិប់ហើយ, គេប្រើឧបាយកលយួនធ្វើជាសូមលាទៅស្រុកវិញ ។ វាប្រមូលយកគ្រឿងអាវុធ យុទ្ធោបករណ៍ធ្ងន់ស្រាលទាំងប៉ុន្មាន ហើយប្រារព្ធធ្វើពិធីសូមលា ពួកប៉ុលពត ហើយវានាំពួកកងទាហានវាវិលត្រឡប់ទៅស្រុកវិញ ។ លុះបានចូលស្រុកវារួចហើយ,វាធ្វើកលយកលេសឱ្យពួកយួនគ្នាវាចូលមកសង់ផ្ទះលើទឹកដីខ្មែរ ។ លុះដល់ពួក ប៉ុលពត ឃើញមានស្ថានការណ៍បែបនេះ ក៏ចាត់ទាហានទៅប្រាប់ឱ្យថយចេញ ។ ពួកយួនមិនព្រមចេញក៏ទៅ

ដេញបង្ក្រាបដោយអាវុធ ។ ពួកយួនយៀកកុងយកលេសរឿងនេះ ក៏នាំទាហានចូលមកឈ្លានពានវាយយកក្រុងភ្នំពេញបានពីដៃ ប៉ុលពត ទៅវិញ ។ ពេលនោះហើយ ពួកយៀកកុងជិះសេះលែងដៃ ដឹកជញ្ជូនយករបស់ទ្រព្យវត្ថុនិងសម្បត្តិឯកជនខ្មែរ ដាក់ទូកកប៉ាល់ និង ដឹកតាមរថយន្តពេញៗនាំយកទៅព្រៃនគរ ។ រួចមកវារៀបចំចាត់តាំងជនជាតិយើងខ្លះឱ្យចាំទទួលខុសត្រូវជួសគេ ធ្វើជាដៃជើងបំរើការរបស់គេដើម្បីធ្វើជាឡប់ឡែងាយក្នុងល្បិចកលឈ្លានពានលេបប្រទេសជាតិថែមទាំងគូបង់កាត់យកផ្ទៃដីនិងដែនទឹកសមុទ្រខ្មែរខ្លះអស់ជាច្រើនគីឡូម៉ែត្រ នោះទៀតផង ។ រួចហើយធ្វើបូកជាដកកងទ័ពថយ ហើយមានធ្វើពិធីផ្សេងៗ លាថយចេញពីទឹកដីខ្មែរ ដើម្បីបង្ហាញឱ្យខ្មែរនិងបរទេសជិតឆ្ងាយជឿ បញ្ជាក់ថាគេមិនមែនមកឈ្លានពានយកទឹកដីខ្មែរទេ ។ តែគេជ្រៀតចូលមកតាមទ្វារក្រោយ នៅស្ទើរតែពាសពេញប្រទេសខ្មែររួចទៅហើយ ដូចអស់លោកនាងអ្នកបានជ្រាបមកស្រាប់ហើយ ។

អវសានកថា

អ្នកនិពន្ធខ្ញុំបានដំណាលជំរាបមកទាំងប៉ុន្មានក្នុងអត្ថបទនេះ ពុំបានហូរហែសព្វគ្រប់ ព្រមទាំងបញ្ជាក់អំពីឆ្នាំខែថ្ងៃពេលវេលានូវហេតុការដែលកើតមានមកទាំងប៉ុន្មានឱ្យបានច្បាស់លាស់នោះផងទេ ។ ព្រោះមានការភ្លេចភ្លាំងខ្លះពុំបានចាំសព្វគ្រប់ ដោយហេតុរឿងរ៉ាវនេះបានកន្លងផុតមកអស់រយៈវេលា៤៥ឆ្នាំកន្លងមកហើយ ។ ដូច្នេះខ្ញុំសូមអភ័យទោសអំពីសំណាក់លោកអ្នកអានដោយសេចក្តីករុណា ។

ខ្ញុំខំរកនឹកដកស្រង់ចេញមកអំពីការចងចាំខ្លះ យកមកបកស្រាយជូនអស់លោកអ្នកនាង ដែលពុំទាន់បានជ្រាបនោះឱ្យបានជ្រាបខ្លះ គ្រាន់ជាផ្លូវគំនិតដល់កូនចៅខ្មែរទៅអនាគតកុំឱ្យកប់បាត់ចោលជាអាសារបង់តែប៉ុណ្ណោះ ។

(ចប់)